

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Кафедра філософії та міжнародної комунікації

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан гуманітарно-педагогічного
факультету
Гуманітарно-педагогічний
факультет
Інна САВИЦЬКА
2022 р.

«СХВАЛЕНО»
на засіданні кафедри філософії
та міжнародної комунікації
протокол № 9 від 04.05.2022 р.
В.о. завідувача кафедри
Валентина КУЛЬТЕНКО

«РОЗГЛЯНУТО»
Гарант ОП «Міжнародні відносини,
суспільні комунікації та регіональні
студії»
Сергій БІЛАН

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ТЕОРІЯ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН, ЦИВІЛІЗАЦІЙ ТА
МІЖНАРОДНІ КОНФЛІКТИ»

Спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»
Освітня програма «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»
Факультет (ННІ) гуманітарно-педагогічний
Розробник д-р. політ. наук Гольцов А. Г.

1. Опис навчальної дисципліни
ТЕОРІЯ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН, ЦИВІЛІЗАЦІЙ ТА
МІЖНАРОДНІ КОНФЛІКТИ

(назва)

Галузь знань, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень		
Галузь знань	29 «Міжнародні відносини»	
Спеціальність	291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»	
Освітньо-кваліфікаційний рівень	бакалавр	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	обов'язкова	
Загальна кількість годин	210	
Кількість кредитів ECTS	7	
Кількість змістових модулів	4	
Курсовий проект (робота) (за наявності)		
Форма контролю	2 екзамени	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
I частина		
Рік підготовки (курс)	2	
Семестр	3	
Лекційні заняття	15 год.	
Практичні, семінарські заняття	30 год.	
Лабораторні заняття	-	
Самостійна робота	45 год.	
Індивідуальні завдання		
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	3 год.	
II частина		
Рік підготовки (курс)	2	
Семестр	4	
Лекційні заняття	30 год.	
Практичні, семінарські заняття	30 год.	
Лабораторні заняття	-	
Самостійна робота	60 год.	
Індивідуальні завдання		
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	4 год.	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни «Теорія міжнародних відносин, цивілізацій та міжнародні конфлікти» полягає у формуванні в здобувачів вищої освіти наукових знань щодо теоретичних засад міжнародних відносин, сутності цивілізаційного підходу до пізнання історії людства, а також виникнення та розвитку міжнародних конфліктів; формування вмінь та навичок студентів проводити дослідження проблем міжнародних відносин, міжнародних конфліктів із використанням сучасних політичних теорій та концепцій.

Основні завдання:

- засвоєння студентами теоретико-методологічних засад дослідження міжнародних відносин;
- усвідомлення здобувачами вищої освіти сутності основних теорій міжнародних відносин і цивілізацій, їхнього історичного розвитку;
- розуміння студентами сучасного стану теоретичних досліджень міжнародних відносин, природи та джерел політики держав на міжнародній арені, а також генезису та розвитку міжнародних конфліктів;
- формування вмінь та навичок аналізувати стан теоретичні концепції міжнародних відносин та цивілізацій, причини виникнення міжнародних конфліктів, визначати тенденції розвитку міжнародних процесів;
- розвиток здатностей виявляти актуальні проблеми розвитку міжнародних відносин, сучасних конфліктів на міжнародній арені, пропонувати шляхи їх врегулювання.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- основні положення найбільш авторитетних у минулому і в нинішній час теорій міжнародних відносин;
- провідні методологічні підходи до вивчення міжнародних відносин та конфліктів;
- сутність цивілізаційного підходу до вивчення історії людства та його сучасного розвитку; основні положення провідних цивілізаційних теорій;
- основні засади теоретичного вивчення міжнародних конфліктів, їхні типізації, шляхи врегулювання;
- актуальні проблеми та тенденції розвитку політичних процесів на міжнародній арені, найбільш конструктивні підходи до розв'язання міжнародних конфліктів;

вміти:

- застосовувати теоретичні знання з дисципліни для аналізу міжнародних ситуацій і процесів;
- аналізувати основні особливості провідних теорій міжнародних відносин, визначати доцільність їх застосування для вивчення сучасних процесів на міжнародній арені;
- характеризувати основні положення найбільш авторитетних цивілізаційних теорій, виявляти можливості їх використання для дослідження сучасних процесів на міжнародній арені;
- визначати та оцінювати актуальні проблеми виникнення міжнародних конфліктів;
- виявляти актуальні проблеми виникнення міжнародних конфліктів ц світі,

пропонувати конструктивні шляхи їх розв'язання;

- характеризувати міжнародні конфлікти з погляду національних інтересів України, визначати роль України в їх врегулюванні.

Набуття здобувачами вищої освіти компетентностей, згідно з ОП «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство, та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового образу життя.

ЗК3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями

ЗК4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК5. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК1. Здатність виокремлювати ознаки та тенденції розвитку, розуміти природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, суспільних комунікацій та/або регіональних студій.

СК3. Здатність оцінювати стан та напрями досліджень міжнародних відносин та світової політики у політичній, економічній, юридичній науках, у міждисциплінарних дослідженнях.

СК10. Здатність аналізувати структуру та динаміку міжнародних суспільних комунікацій, виявляти їх вплив на міжнародну систему, державні та суспільні інститути.

СК13. Здатність аналізувати діяльність міжнародних недержавних акторів та транснаціональні відносини.

Програмні результати навчання (ПРН)

РН01. Знати та розуміти природу міжнародних відносин та регіонального розвитку, еволюцію, стан теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики, а також природу та джерела політики держав на міжнародній арені і діяльності інших учасників міжнародних відносин.

РН02. Знати та розуміти природу та динаміку міжнародної безпеки, розуміти особливості її забезпечення на глобальному, регіональному та національному рівні, знати природу та підходи до вирішення міжнародних та інтернаціоналізованих конфліктів.

РН03. Знати природу міжнародного співробітництва, характер взаємодії між міжнародним акторами, співвідношення державних, недержавних акторів у світовій політиці.

РН09. Досліджувати проблеми міжнародних відносин, регіонального

розвитку, зовнішньої політики, міжнародних комунікацій, із використанням сучасних політичних, економічних і правових теорій та концепцій, наукових методів та міждисциплінарних підходів, презентувати результати досліджень, надавати відповідні рекомендації.

І частина

Структура навчальної дисципліни «Теорія міжнародних відносин, цивілізацій та міжнародні конфлікти» для повного терміну денної та заочної форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усь о го	у тому числі					усь о го	у тому числі				
		л	п	ла б	ін д	с.р .		л	п	ла б	ін д	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Основи теорії міжнародних відносин												
Тема 1. Теорія міжнародних відносин як наукова та навчальна дисципліна	11	2	4			5	11	1	1			9
Тема 2. Методологія та методика досліджень міжнародних відносин	10	1	4			5	10	1	1			8
Тема 3. Учасники міжнародних відносин, їхні цілі та інтереси	11	2	4			5	11		1			10
Тема 4. Виникнення та розвиток теорій міжнародних відносин	12	2	4			6	12		1			11
Тема 5. Сучасні теорії та концепції міжнародних відносин	12	2	4			6	12	1	1			10
Разом за змістовим модулем 1	56	9	20			27	56	3	5			48
Змістовий модуль 2. Міжнародні відносини в сучасному світі												
Тема 6. Види та форми міжнародних відносин	10	2	2			6	10		1			6
Тема 7. Міжнародні системи	12	2	4			6	12	1	1			6
Тема 8. Глобалізація міжнародного середовища	12	2	4			6	12		1			6
Разом за змістовим модулем 2	34	6	10			18	34	1	3			30
Усього годин	90	15	30			45	90	4	8			78

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Теорія міжнародних відносин як наукова та навчальна дисципліна	2	1
2	Методологія досліджень міжнародних відносин	2	
3	Основні методи досліджень міжнародних відносин	2	1
4	Учасники міжнародних відносин	2	
5	Цілі та інтереси акторів міжнародних відносин	2	1
6	Виникнення теоретичних засад дослідження міжнародних відносин	2	
7	Розвиток теорій міжнародних відносин	2	1
8	Неореалізм та неолібералізм у дослідженнях міжнародних відносин	2	
9	Сучасні напрями досліджень міжнародних відносин	2	1
10	Основні види міжнародних відносин	2	1
11	Основні форми міжнародних відносин	2	
12	Системна теорія міжнародних відносин	2	
13	Міжнародні системи	2	1
14	Глобалізація в сучасному світі	2	
15	Геополітичний вимір глобалізації	2	1
	Разом	30	8

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми / завдання для самостійної роботи	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Теорія міжнародних відносин як наукова та навчальна дисципліна. Наукові концепції, теорії, парадигми	5	9
2	Методологія та методика досліджень міжнародних відносин. Емпіричні методи досліджень міжнародних відносин	5	8
3	Учасники міжнародних відносин, їхні цілі та інтереси. Типи держав за формами правління, політичними режимами, державним устроєм	5	10
4	Виникнення та розвиток теорій міжнародних відносин. Виникнення та розвиток теоретичних засад	6	11

	дослідження міждержавних відносин в Античності та Середньовіччі		
5	Сучасні теорії та концепції міжнародних відносин. Постмодернізм. Фемінізм. Геоелекономіка	6	10
6	Види та форми міжнародних відносин. Сучасні культурно-інформаційні відносини	6	10
7	Міжнародні системи. Історичний розвиток систем міжнародних відносин	6	12
8	Глобалізація міжнародного середовища. Глобалістика: основні сучасні напрями досліджень. Сучасні концепції геополітики	6	12
Разом		45	78

7. Контрольні питання

1. Виявіть основні напрями досліджень міжнародних відносин; розкрийте сутнісні риси теорії міжнародних відносин
2. Проаналізуйте міждисциплінарні зв'язки теорії міжнародних відносин
3. Розкрийте сутність понять «гіпотеза», «концепція», «парадигма»; виявіть зв'язки між ними
4. Проаналізуйте структуру теорії міжнародних відносин
5. Визначте основні функції теорії міжнародних відносин
6. Розкрийте сутність методології досліджень міжнародних відносин, схарактеризуйте її основні завдання
7. Розкрийте сутність методики досліджень міжнародних відносин. Проаналізуйте основні вимоги до методики досліджень
8. Дайте характеристику емпіричних методів досліджень міжнародних відносин
9. Дайте характеристику основних загальнонаукових та теоретичних методів досліджень міжнародних відносин
10. Дайте характеристику основних категорій, що стосуються учасників міжнародних відносин
11. Проаналізуйте різні підходи до визначення цілей та інтересів учасників міжнародних відносин
12. Проаналізуйте основні типології інтересів учасників міжнародних відносин
13. Сформулюйте визначення поняття «зовнішня політика», розгляньте основні підходи до встановлення співвідношення між зовнішньою та внутрішньою політикою держави
14. Проаналізуйте основні типології зовнішньої політики держав світу
15. Дайте стисло характеристику розвитку теорій реалізму в дослідженнях міжнародних відносин
16. Дайте стисло характеристику класичних теорій ідеалізму та лібералізму в дослідженнях міжнародних відносин
17. Дайте характеристику основних положень неореалізму в теорії міжнародних відносин
18. Дайте характеристику основних положень неолібералізму в теорії міжнародних відносин
19. Поясніть основні відмінності між неореалізмом та неолібералізмом в

- дослідженнях міжнародних відносин
20. Розкрийте сутність постмодернізму в дослідженнях міжнародних відносин; виявіть основні напрями
 21. Розкрийте сутність транснаціоналізму в дослідженнях міжнародних відносин; виявіть основні напрями
 22. Виявіть особливості неомарксизму в дослідженнях міжнародних відносин; схарактеризуйте основні напрями
 23. Дайте стислу характеристику провідних теорій «зв'язку» в дослідженнях міжнародних відносин
 24. Дайте стислу характеристику провідних теорій «поля» в дослідженнях міжнародних відносин
 25. Розкрийте сутність рефлексіонізму в дослідженнях міжнародних відносин. Дати характеристику основних напрямів досліджень в рамках критицизму
 26. Розкрийте сутність конструктивізму в дослідженнях міжнародних відносин; стисло схарактеризуйте основні теорії та напрями досліджень
 27. Виявіть сутність географічного детермінізму, проаналізуйте процеси його історичного розвитку
 28. Проаналізуйте основні підходи до розуміння геополітики, виявіть актуальні завдання геополітичних досліджень
 29. Сформулюйте визначення поняття «міжнародні відносини». Дайте характеристику міжнародним політичним відносинам, виявіть їхню роль у загальній системі міжнародних відносин
 30. Розкрийте сутність зовнішніх зносин та дипломатії, стисло схарактеризуйте відповідні інститути
 31. Сформулюйте визначення поняття «міжнародні економічні відносини», дайте стислу характеристику їх основним видам
 32. Дайте загальну характеристику міжнародних відносин у сфері культури, виявіть сучасні особливості їхнього розвитку
 33. Дайте загальну характеристику міжнародних інформаційних відносин, виявіть сучасні особливості їхнього розвитку
 34. Проаналізуйте основні форми міжнародних відносин
 35. Дайте характеристику системного підходу в дослідженнях міжнародних відносин
 36. Проаналізуйте основні підходи до трактування міжнародних систем. Визначте структурні особливості міжнародних систем
 37. Поясніть ієрархію міжнародних систем. Схарактеризуйте основні підходи до типізації міжнародних систем
 38. Проаналізуйте періодизацію історичного розвитку систем міжнародних відносин
 39. Розкрийте сутність глобалізації, поясніть її вплив на розвиток міжнародних відносин
 40. Дайте характеристику процесів «фрагментації» та «глокалізації» у сучасному світі

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ			
ОС:Бакалавр Спеціальність:	Кафедра філософії та	ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 11	«Затверджую» Зав. кафедри філософії

«Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»	міжнародної комунікації 2021-2022 навч. рік	з дисципліни «Теорія міжнародних відносин, цивілізацій та міжнародні конфлікти»	та міжнародної комунікації: В.П.Культенко				
Екзаменаційні питання							
1. Розкрийте сутність методики досліджень міжнародних відносин. Проаналізуйте основні вимоги до методики досліджень							
2. Проаналізуйте основні підходи до трактування міжнародних систем. Визначте структурні особливості міжнародних систем							
Тестові завдання							
1. Метод наукового дослідження, який полягає в розкладі (розчленуванні) об'єктів, явищ чи процесів у думці на складові частини з їх подальшим вивченням (у бланку відповідей впишіть правильну відповідь одним словом)							
2. Встановіть правильні співвідношення між підходом (напрямом) досліджень та його відомим представником (у бланку відповідей зробіть і заповніть таблицю):							
1) неореалізм а) А. Вендт 2) неомарксизм б) К. Волц 3) системний підхід в) М. Каплан 4) конструктивізм г) І. Валлерстайн							
<table border="1"> <tr> <td>1) –</td><td>2) –</td><td>3) –</td><td>4) –</td></tr> </table>				1) –	2) –	3) –	4) –
1) –	2) –	3) –	4) –				
3. Автором терміну «міжнародні відносини» вважається (вказіть один варіант відповіді):							
а) Г. Гроцій							
б) І. Бентам							
в) Г. Моргентау							
г) І. Кант							
4. Метод наукового дослідження об'єкта у його цілісності, у поєднанні єдиному і взаємному зв'язку його складових частин (вказіть один варіант відповіді):							
а) синтез							
б) аналогія							
в) дедукція							
г) аналіз							
5. Принцип відокремлення норм моралі від політичної діяльності запропонував (вказіть один варіант відповіді):							
а) Блаженний Августин							
б) Фрідріх Барбаросса							
в) Ніколо Макіавеллі							
г) Фома Аквінський							
6. Науковий напрям, представники якого вважають, що на міжнародній арені взаємодіють не лише «дипломат» та «солдат», а ще й «турист» та «терорист» (вказіть один варіант відповіді):							
а) транснаціоналізм							
б) біхевіоризм							
в) постмодернізм							
г) фемінізм							
7. Одним з провідних розробників теорії конструктивізму був (вказіть один варіант відповіді):							
а) Р. Арон							
б) С. Хоффман							
в) А. Вендт							
г) Г. Моргентау							
8. Концепцію «фрагментації» запропонував (вказіть один варіант відповіді):							
а) Дж. Розенау							
б) Г. Моргентау							
в) Дж. Рітцер							

г) Р. Робертсон
9. До ймовірних типів міжнародних систем Е. Чемпеля не належить (вказіть один варіант відповіді): а) імперіальна б) демократична в) ієрархічна г) егалітарна г) гегемонічна
10. Після Віденського конгресу 1814-1815 рр. в Європі встановилася (вказіть один варіант відповіді): а) біполярна система б) монополярна система в) безполярна система г) мультиполярна система

II частина

Структура навчальної дисципліни «Теорія міжнародних відносин, цивілізацій та міжнародні конфлікти» для повного терміну денної та заочної форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усь о го	у тому числі					усь о го	у тому числі				
		л	п	ла б	ін д	с.р .		л	п	ла б	ін д	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Основи теорії цивілізацій												
Тема 1. Цивілізація. Виникнення й розвиток цивілізаційних студій	8	2	2			4	8	1				7
Тема 2. Теорія культурно-історичних типів М.°Я.°Данилевського	8	2	2			4	8	1				7
Тема 3. Культурно-цивілізаційна теорія О.°Шпенглера	8	2	2			4	8		1			7
Тема 4. Цивілізаційна теорія А. Дж. Тойнбі	8	2	2			4	8		1			7
Тема 5. Теорія «зіткнення цивілізацій» С. Гантінгтона	8	2	2			4	8	1				7
Тема 6. Сучасні цивілізаційні теорії	8	2	2			4	8		1			7
Разом за змістовим модулем 1	48	12	12			24	48	3	3			42
Змістовий модуль 2. Міжнародні конфлікти												
Тема 7. Теоретичні основи вивчення	8	2	2			4	8	1	1			6

міжнародних конфліктів												
Тема 8. Типи міжнародних конфліктів	8	2	2			4	8		1			7
Тема 9. Динаміка міжнародних конфліктів	8	2	2			4	8	1				7
Тема 10. Врегулювання міжнародних конфліктів	8	2	2			4	8	1				7
Тема 11. Сучасні міжнародні конфлікти	8	2	2			4	8		1			7
Тема 12. Міжнародні конфлікти на пострадянському просторі	8	2	2			4	8	1				7
Тема 13. Міжнародні конфлікти на Близькому Сході	8	2	2			4	8		1			7
Тема 14. Міжнародні конфлікти в Африці	8	2	2			4	8		1			7
Тема 15. Діяльність ООН щодо врегулювання міжнародних конфліктів	8	2	2			4	8	1				7
Разом за змістовим модулем 2	72	18	18			36	72	5	5			62
Усього годин	120	30	30			60	120	8	8			104

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Цивілізація. Виникнення й розвиток цивілізаційних студій	2	
2	Теорія культурно-історичних типів М.°Я.°Данілевського	2	
3	Культурно-цивілізаційна теорія О.°Шпенглера	2	1
4	Цивілізаційна теорія А. Дж. Тойнбі	2	1
5	Теорія «зіткнення цивілізацій» С. Гантінгтона	2	
6	Сучасні цивілізаційні теорії	2	1
7	Теоретичні основи вивчення міжнародних конфліктів	2	1
8	Типи міжнародних конфліктів	2	1
9	Динаміка міжнародних конфліктів	2	

10	Врегулювання міжнародних конфліктів	2	
11	Сучасні міжнародні конфлікти	2	1
12	Міжнародні конфлікти на пострадянському просторі	2	
13	Міжнародні конфлікти на Близькому Сході	2	1
14	Міжнародні конфлікти в Африці	2	1
15	Діяльність ООН щодо врегулювання міжнародних конфліктів	2	
	Разом	30	8

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми / завдання для самостійної роботи	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Цивілізація. Виникнення й розвиток цивілізаційних студій	4	7
2	Теорія культурно-історичних типів М.°Я.°Данілевського	4	7
3	Культурно-цивілізаційна теорія О.°Шпенглера	4	7
4	Цивілізаційна теорія А. Дж. Тойнбі	4	7
5	Теорія «зіткнення цивілізацій» С. Гантінгтона	4	7
6	Сучасні цивілізаційні теорії	4	7
7	Теоретичні основи вивчення міжнародних конфліктів	4	6
8	Типи міжнародних конфліктів	4	7
9	Динаміка міжнародних конфліктів	4	7
10	Врегулювання міжнародних конфліктів	4	7
11	Сучасні міжнародні конфлікти	4	7
12	Міжнародні конфлікти на пострадянському просторі	4	7
13	Міжнародні конфлікти на Близькому Сході	4	7
14	Міжнародні конфлікти в Африці	4	7
15	Діяльність ООН щодо врегулювання міжнародних конфліктів	4	7
	Разом	30	74

7. Контрольні питання

1. Поясніть актуальність цивілізаційного підходу до вивчення глобального світу
2. Розкрийте сутність поняття «цивілізація»; проаналізуйте основні підходи
3. Розкрийте сутність поняття «локальна цивілізація»; поясніть локальних цивілізацій в сучасному світі
4. Стисло схарактеризуйте виникнення й розвиток цивілізаційних студій

5. Сформулюйте основні положення теорії культурно-історичних типів М.°Я.°Данилевського
6. Проаналізуйте закономірності розвитку культурно-історичних типів, згідно з теорією М.°Я.°Данилевського
7. Схарактеризуйте слов'янський культурно-історичний тип, згідно з теорією М.°Я.°Данилевського
8. Сформулюйте основні положення теорії «локальних культур» О. Шпенглера
9. Дайте стислу характеристику типізації, згідно з теорією О. Шпенглера
10. Проаналізуйте співвідношення цивілізації й культури, згідно з теорією О. Шпенглера
11. Сформулюйте основні положення цивілізаційної теорії А. Тойнбі
12. Дайте стислу характеристику типізації цивілізацій А. Тойнбі
13. Проаналізуйте динаміку розвитку цивілізацій, згідно з теорією А. Тойнбі
14. Сформулюйте основні положення цивілізаційної теорії С. Гантінгтона
15. Дайте стислу характеристику локальних цивілізацій С. Гантінгтона
16. Розкрийте сутність концепції «зіткнення цивілізацій» С. Гантінгтона
17. Дайте характеристику основних ознак постіндустріального суспільства
18. Розкрийте сутність концепції «кінця історії» Ф. Фукуями
19. Проаналізуйте сучасні погляди Ф. Фукуями на суспільний розвиток людства
20. Розкрийте сутність поняття «міжнародний конфлікт»
21. Схарактеризуйте основні теорії міжнародних конфліктів
22. Проаналізуйте основні фактори виникнення міжнародних конфліктів
23. Виявіть особливості міжнародних воєнно-політичних конфліктів
24. Виявіть особливості міжнародних економічних конфліктів
25. Розкрийте сутність інформаційних конфліктів
26. Поясніть процес виникнення міжнародного конфлікту
27. Проведіть порівняння різних підходів до вивчення часового виміру міжнародних конфліктів
28. Дайте характеристику основних фаз (стадій) міжнародного конфлікту
29. Проаналізуйте основні стратегії й тактичні засоби політики держав у міжнародних конфліктах
30. Проаналізуйте теоретичні основи врегулювання міжнародних конфліктів
31. Схарактеризуйте основні політичні засоби врегулювання міжнародних конфліктів
32. Схарактеризуйте військові засоби врегулювання міжнародних конфліктів
33. Проаналізуйте основні чинники міжнародного тероризму та його поширення в сучасному світі
34. Поясніть особливості інформаційних «війн» у сучасному світі
35. Виявіть особливості «гібридних війн» у сучасному світі
36. Дайте характеристику виникнення, сучасного стану та шляхів врегулювання Придністровського конфлікту
37. Дайте характеристику виникнення, сучасного стану та шляхів врегулювання вірмено-азербайджанського конфлікту щодо Нагірного Карабаху
38. Дайте характеристику виникнення, розвитку та сучасного стану російсько-грузинського конфлікту
39. Проаналізуйте зовнішні фактори конфлікту в Сирії
40. Дайте стислу характеристику перебігу арабо-ізраїльського конфлікту

41. Проаналізуйте зовнішні фактори конфлікту в Лівії
42. Дайте загальну характеристику міжнародним конфліктам в Тропічній Африці
43. Дайте характеристику міжнародно-правових засад діяльності ООН щодо врегулювання міжнародних конфліктів
44. Проаналізуйте основні операції ООН щодо підтримання миру в ХХІ ст.
45. Схарактеризуйте участь України в операціях ООН щодо підтримання миру

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ			
ОС:Бакалавр Спеціальність: «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»	Кафедра філософії та міжнародної комунікації 2021- 2022навч.рік	ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 11 з дисципліни «Теорія міжнародних відносин, цивілізацій та міжнародні конфлікти»	«Затверджую» Зав. кафедри філософії та міжнародної комунікації: В.П.Кульченко
Екзаменаційні питання			
1. Проаналізуйте закономірності розвитку культурно-історичних типів, згідно з теорією М.°Я.°Данилевського			
2. Дайте характеристику міжнародно-правових засад діяльності ООН щодо врегулювання міжнародних конфліктів			
Тестові завдання			
1. Інтервенція, яка здійснюється до певної держави задля захисту прав і свобод людини, зветься..... (у бланку відповідей впишіть правильну відповідь одним словом)			
2. Встановіть правильні співвідношення між назвою концепції (теорії) та її автором (у бланку відповідей зробіть і заповніть таблицю):			
1) «епоха грошей»	а) Ф. Фукуяма		
2) «світ-система»	б) С. Гантінгтон		
3) «зміцнення цивілізацій»	в) Ж. Атталі		
4) «кінець історії»	г) І. Валлерстайн		
1) –	2) –	3) –	4) –
3. Виокремлення в історії людства 21 цивілізаційної системи запропонував (вказіть один варіант відповіді):			
а) П. Сорокін			
б) О. Шпенглер			
в) А. Тойнбі			
г) К. Санторо			
4. Концепцію «вічного миру» запропонував (вказіть один варіант відповіді):			
а) І. Кант			
б) Ж. Боден			
в) Н. Макіавеллі			
г) Т. Гоббс			
5. Кульмінація конфлікту – це (вказіть один варіант відповіді):			
а) найвищий ступінь розвитку конфлікту, максимальна напруга			
б) закінчення конфлікту шляхом примирення сторін			
в) досягнення компромісу між сторонами конфлікту			
г) зниження інтенсивності протистояння сторін у конфлікті			
6. Стратегія сторони (суб'єкта) конфлікту, яка передбачає часткову відмову від претензій, зниження інтенсивності дій, пристосування до обставин (вказіть один варіант відповіді):			
а) прогресивна			
б) пасивна			

в) інтегративна г) індикативна
7. Визнання самого конфлікту, статусу його сторін, можливості нормативного регулювання <i>(вказіть один варіант відповіді)</i> : а) інвентаризація б) легітимізація в) стратифікація г) трансформація
8. Метод втручання в конфлікт, що полягає в неформальній взаємодії між сторонами конфлікту за допомогою авторитетних посередників (авторитетних вчених, діячів культури, колишніх дипломатів тощо) <i>(вказіть один варіант відповіді)</i> : а) «Високе посередництво» б) «Зустріч авторитетів» в) «Дипломатія третього світу» г) «Дипломатія другого шляху»
9. Незначні збройні зіткнення між сторонами конфлікту переважно на контактних межах, несуттєві втрати сторонами живої сили та ресурсів, – кваліфікуються як <i>(вказіть один варіант відповіді)</i> : а) конфлікт малої інтенсивності б) обмежена війна в) війна «на виснаження» г) локалізована війна
10. Російсько-грузинський воєнний конфлікт відбувся <i>(вказіть один варіант відповіді)</i> : а) у серпні 2008 р. б) у листопаді 2008 р. в) у липні 2011 р. г) у грудні 2012 р.

8. Методи навчання

Методи набуття нових знань, формування вмінь та навичок, їх закріплення, перевірки.

Словесні – пояснення, лекція, бесіда, дискусія, диспут, «мозковий штурм».

Практичні – навчальні вправи, практичні роботи, практичні (семінарські) заняття під керівництвом викладача, презентації, виконання тестових завдань, написання есе тощо.

У процесі навчання використовуються різні типи лекцій: тематичні, проблемні, лекції-дискусії. Наочні методи: демонстрація матеріалу за допомогою засобів мультимедіа; проведення ділових ігор. З практичних методів особливо велике значення мають науково-дослідні завдання. Крім того, важливу роль відіграють творчі, проблемно-пошукові методи, пов'язані із постановкою наукової гіпотези, розгляд якої має знайти відображення в навчальній діяльності студентів.

Основними формами навчання є лекції, практичні (семінарські) завдання, самостійна робота студентів.

9. Форми контролю

Формами контролю знань здобувачів вищої освіти є поточний контроль (перевірка знань на практичних/семінарських заняттях та самостійних домашніх завдань), проміжна та підсумкова атестації. Проміжна атестація проводиться після вивчення програмного матеріалу кожного змістового модуля. Підсумкова атестація: екзамен – форма підсумкової атестації, що полягає в оцінці засвоєння здобувачем вищої освіти теоретичного та практичного матеріалу (виконаних ним

певних видів робіт під час практичних/семінарських занять та самостійної роботи) з навчальної дисципліни за семестр.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання знань студентів здійснюється згідно з Положенням про екзамени та заліки у НУБіП України. Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою (і відповідною оцінкою за системою ECTS) і переводиться в національну систему оцінок, згідно із зазначеним вище «Положенням».

Для визначення рейтингу студента із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації $R_{\text{ат}}$ (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{\text{нр}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{нр}} + R_{\text{ат}}$

Співвідношення між рейтингом здобувача вищої освіти і національними оцінками

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

11. Методичне забезпечення

1. Білецька Т. В. Міжнародні конфлікти сучасності: теорія і практика аналізу: навч.-метод. посіб. / Т. В. Білецька, Т. В. Ігнат'єва. – Кам'янець-Подільський, 2020. – 50 с.
3. Мателешко Ю. П. Навчально-методичні рекомендації з курсу «Цивілізації світу» / Ю. П. Мателешко. – Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2018. – 40 с.
4. Мателешко Ю. П. Навчально-методичні рекомендації з курсу «Теорія міжнародних відносин» / Ю. П. Мателешко. – Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2021. – 71 с.

12. Рекомендована література

Основна

1. Бернадський Б. В. Міжнародні конфлікти : курс лекцій / Б. В. Бернадський. – К.: ВД «Персонал», 2017. – 366 с.
2. Вовк Р. В. Моделювання міжнародних відносин : навч. посіб. / Р. В. Вовк. – К.: Знання, 2018. – 246 с.
3. Гетьманчук М. П. Теорія міжнародних відносин: термінол. слов. / М. П. Гетьманчук, О. С. Івахів, О. В. Кукарцев та ін. ; ред. М. П. Гетьманчук. – Л.: Тріада плюс, 2017. – 317 с.
4. Гнасевиц Н. В. Опорні конспекти лекцій з дисципліни «Теорія міжнародних відносин» / Н. В. Гнасевиц. – Тернопіль, 2018. – 163 с.

5. Горбатюк Т. В. Теорія цивілізацій та гуманітарні проблеми людства : монографія / Т. В. Горбатюк, Т. В. Данилова. – Ніжин: Видавець пп Лисенко М.М., 2015. – 640 с.
6. Історія і теорія світових цивілізацій : підручник / І. В. Довжук, В. Б. Попов, А. І. Атоян та ін. – Луганськ: Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля, 2012. – 1087 с.
7. Капітоненко М. Г. Міжнародні конфлікти: навч. посіб. / М. Г. Капітоненко – К.: Либідь, 2019. – 352 с.
8. Капітоненко М. Г. Теорія міжнародних відносин / М. Г. Капітоненко. – Чернівці : Книги ХХІ століття, 2019. – 272 с.
9. Коппель О. А. Міжнародні відносини ХХ століття : навч. посіб. / О. А. Коппель, О. С. Пархомчук. – К. : ФАДА, ЛТД, 2019. – 323 с.
10. Мальський М. З. Міжнародні відносини: Історія. Теорія. Економіка. Право : навч. посіб. / ред. М. З. Мальський, Ю. М. Мороз. – К.: Знання, 2018. – 464 с.
11. Мальський М. З. Теорія міжнародних відносин : підручник / М. З. Мальський, М. М. Мацях. – 4-те вид., перероб. і доп. – Л.: ЛНУ ім. Івана Франка ; К.: Знання, 2017. – 407 с.
12. Мателешко Ю. П. Теорія міжнародних відносин: навчальний посібник / Ю. П. Мателешко. – Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2020. – 156 с.
13. Міжнародні системи і глобальний розвиток : підручник / В. А. Манжола, О. А. Коппель, М. Г. Капітоненко та ін.; кер. авт. кол. О. А. Коппель; за ред. Л. В. Губерського, В. А. Манжолі. – К.: Київський університет, 2009. – 601 с.
14. Недбай В. В. Світова політика сучасності: навч. посіб. / В. В. Недбай. – Миколаїв: Швець В. Д., 2015. – 237 с.
15. Основи теорії міжнародних відносин : навч. посіб. / Я. Б. Турчин, Л. О. Дорош, М. В. Здоровега та ін. – Л.: Вид-во «Львівська політехніка», 2015. – 244 с.
16. Павленко Ю. В. Історія світової цивілізації. Соціокультурний розвиток людства: навч. посіб. / Ю. В. Павленко. – К.: Либідь, 2016. – 360 с.
17. Павлов О. І. Тенденції розвитку цивілізацій у контексті глобалізації: навч. посіб. / О. І. Павлов. – Одеса: Астропринт, 2019. – 288 с.
18. Рафальський О. О. Цивілізаційні перехрестя сучасного суспільства / О. О. Рафальський, З. Ф. Самчук. – К. : ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2018. – 688 с.
19. Соснін О. В. Сучасні міжнародні системи та глобальний розвиток (соціально-політичні, соціально-економічні, соціально-антропологічні виміри) : навч. посіб. / О. В. Соснін, В. Г. Воронкова, О. Є. Постол. – К.: Центр навчальної літератури, 2015. – 556 с.
20. Теорія міжнародних відносин. Міжнародні відносини та світова політика / М. П. Требін, Л. М. Герасіна, В. Л. Погрібна та ін. ; за ред. проф. М. П. Требіна. – Х.: Право, 2016. – 538 с.
21. Цимбалістий В. Ф. Теорія міжнародних відносин : навч. посіб. / В. Ф. Цимбалістий. – Л.: Новий Світ-2000, 2019. – 360 с.
22. Шепелєв М. А. Теорія міжнародних відносин : підручник / М. А. Шепелєв. – К.: Вища школа, 2004. – 622 с.
23. Шергін С. О. Політологія міжнародних відносин : навч. посіб. / С. О. Шергін. – К.: ДАУ при МЗС України, 2017. – 200 с.

24. Амеліна І. В. Міжнародні економічні відносини : навч. посіб. / І. В. Амеліна, Т. Л. Попова, С. В. Владимиров. – К.: Центр учбової літератури, 2019. – 256 с.
25. Боднар І. Р. Інформаційно-аналітична діяльність у міжнародних відносинах : навч. посіб. до самост. вивч. курсу / І. Р. Боднар. – Л.: Вид-во Львівської комерційної академії, 2007. – 279 с.
26. Геополітика : енциклопедія / за ред. Є. М. Суліми. – К.: Знання України, 2012. – 919 с.
27. Гольцов А. Г. Геополітика та політична географія : підручник / А. Г. Гольцов. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 416 с.
28. Гуменюк Б. І. Основи дипломатичної та консульської служби : навч. посіб. / Б. І. Гуменюк. – К. : Либідь, 2004. – 248 с.
29. Дністрянський М. С. Геополітика : навч. посіб. / М. С. Дністрянський. – Л.: ЛНУ ім. І. Франка, 2011. – 436 с.
30. Дністрянський М. С. Геополітичні доктрини і підходи: критичний аналіз методології / М. С. Дністрянський. – Л.: ЛНУ ім. І. Франка, 2003. – 111 с.
31. Еволюція світ-системи глобалізму (Стратегічні імперативи співрозвитку) : кол. монографія / О. Г. Білорус, О. В. Гаврилюк, О. В. Зернецька та ін. ; кер. авт. кол. і наук. ред. О. Г. Білорус. – К.: КНЕУ ім. В. Гетьмана, 2014. – 429 с.
32. Зленко А. М. Зовнішньополітична стратегія і дипломатія України / А. М. Зленко; за ред. В. А. Манжоли. – К.: Київський університет, 2008. – 379 с.
33. Історія міжнародних відносин і зовнішньої політики ХХ – початок ХХІ століття : навч. посіб. / В. Ф. Салабай, І. Д. Дудко, М. В. Борисенко, М. П. Чуб. – К.: КНЕУ ім. В. Гетьмана, 2006. – 368 с.
34. Історія світової культури : навч. посіб. / Л. Т. Левчук, В. С. Гриценко, В. В. Єфименко та ін. ; кер. авт. кол. Л. Т. Левчук. – 3-тє вид., перероб. і доп. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 400 с.
35. Історія цивілізації. Україна. Т. 1. Від киммерійців до Русі / укл. М. Ю. Відейко. – Х.: Фоліо, 2020 – 586 с.
36. Камінський Є. Є. Світ переможців і переможених. Міжнародні відносини і українська перспектива на початку ХХІ століття / Є. Є. Камінський. – К.: Центр вільної преси, 2008. – 336 с.
37. Капітоненко М. Г. Силовий фактор у міжнародних відносинах : монографія / М. Г. Капітоненко. – К.: Київський університет, 2013. – 303 с.
38. Козик В. В. Міжнародні економічні відносини : навч. посіб. / В. В. Козик, Л. А. Панкова, Н. Б. Даниленко. – 8-е вид., переробл. і доп. – К.: Знання, 2011. – 470 с.
39. Костиця І. О. Інформаційно-аналітична діяльність у міжнародних відносинах : навч. посіб. / І. О. Костиця. – К. ; Чернівці: Букрек, 2013. – 223 с.
40. Країнознавство: теорія та практика : підручник / М. П. Мальська, Н. В. Антонюк, Ю. С. Занько, Н. М. Ганич. – К. : ЦУЛ, 2012. – 528 с.
41. Кучик О. С. Україна в міжнародних організаціях : підручник / О. С. Кучик. – Л.: ЛНУ ім. І. Франка, 2014. – 411 с.
42. Луцишин Г. І. Конфліктологія та теорія переговорів : навч. посіб. / Г. І. Луцишин. – Л. : НУ «Львівська політехніка». – 2015. – 200 с.
43. Мальська М. П. Основи європейської інтеграції : підручник. / М. П. Мальська, Н. В. Антонюк – К.: Центр учбової літератури, 2015. – 320 с.

44. Міжнародна інформація: навч. посіб. / М. П. Требін та ін. ; за ред. М. П. Требіна. – Х.: Право, 2014. – 335 с.
45. Міжнародні економічні відносини : підручник / за ред. А. П. Голікова, О. А. Довгаль. – Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2014. – 602 с.
46. Міжнародні організації : навч. посіб. / за ред. Ю. Г. Козака, В. В. Ковалевського, Н. С. Логвінової – К.: Центр навчальної літератури, 2019. – 344 с.
47. Осипенко В. В. Системні інформаційно-аналітичні дослідження в міжнародних відносинах : підручник / В. В. Осипенко. – К.: КиМУ, 2010. – 256 с.
48. Павленко Ю. В. История мировой цивилизации. Философский анализ / Ю. В. Павленко. – К.: Феникс, 2002. – 760 с.
49. Політична географія і геополітика: навч. посіб. / Б. П. Яценко, В. І. Стафійчук, Ю. С. Брайчевський та ін.; за ред. Б. П. Яценка. – К.: Либідь, 2007. – 256 с.
50. Прокопенко Т. О. Теорія систем і системний аналіз : навч. посіб. / Т. О. Прокопенко. – Черкаси: ЧДТУ, 2019. – 139 с. [Електронний ресурс]
51. Світові інтеграційні процеси в умовах трансформації міжнародних систем : навч. посіб. / М. А. Кулініч, Н. О. Татаренко, В. Г. Циватий, за ред. Л. Д. Чекаленко. – К.: ДАУ при МЗС України, 2013. – 628 с.
52. Седляр Ю. О. Міжнародні санкції у світовій політиці: теорія і практика : монографія / Ю. О. Седляр. – Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2013. – 410 с.
53. Стратегічні комунікації в міжнародних відносинах: монографія / В. М. Бебик, С. І. Даниленко, В. В. Копійка та ін. – К.: Вадекс, 2019. – 442 с.
54. Тетарчук І. В. Конституційне право зарубіжних країн : навч. посіб. / І. В. Тетарчук. – К.: Центр учбової літератури, 2019. – 206 с.
55. Тихомирова Є. Б. Конфліктологія та теорія переговорів : підручник / Є. Б. Тихомирова, С. Р. Постолюк. – Рівне: Університетська книга, 2017. – 240 с.
56. Тойнбі А. Дж. Дослідження історії / А. Дж. Тойнбі. – У 2 т. – К.: Основи, 2004. – 615 с.
57. Туленков М. В. Теорія систем і системний аналіз у соціології : підручник / М. В. Туленков. – К.: Каравела, 2020. – 596 с.
58. Фергюсон Н. Цивілізація. Як Захід став успішним / Н. Фергюсон. – К.: Наш формат, 2017. – 488 с.
59. Філіпенко А. С. Теорія міжнародної економічної політики : навч. посіб. / А. С. Філіпенко. – К.: Академвидав, 2013. – 212 с.
60. Фукуяма Ф. Триумф глобалізму. Кінець історії или начало? / Ф. Фукуяма, Ф. Бродель. – Москва: Алгоритм, 2019. – 240 с.
61. Фукуяма Ф. Політичний порядок і політичний занепад. Від промислової революції до глобалізації демократії / Ф. Фукуяма ; пер. з англ. – К.: Наш формат, 2019. – 608 с.
62. Цивілізаційна структура сучасного світу : монографія / под ред. Ю. Н. Пахомова, Ю. В. Павленко. – В 3 т. Т.1. Глобальні трансформації сучасності. – К.: Наукова думка, 2006. – 687 с.
63. Цивілізаційні моделі сучасності і їх історичні корні / под ред. Ю. Н. Пахомова. – К.: Наукова думка, 2002. – 632 с.

64. Шпенглер О. Закат Европы. Образ и действительность / О. Шпенглер ; пер. с нем. – Новосибирск: Наука, 1993. – 592 с.
65. International Relations Theory / S. McGlinchey, R. Waters, C. Scheinpflug (eds.). – Bristol: E-International Relations, 2017. – xxi, 166 p.
66. Lawson S. Theories of International Relations : Contending Approaches to World Politics / S. Lawson. – Oxford, UK: Polity Press, 2015. – 288 p.
67. Theories of International Relations / R. Devetak, J. True (eds.) – 6th ed. – London: Bloomsbury Publishing PLC, 2021. – 310 p.

Електронні ресурси

1. Електронний депозитарій ДВНЗ «Ужгородський національний університет» / Факультет історії та міжнародних відносин / Кафедра міжнародних відносин та суспільної комунікації. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/11765>
2. Інституційний репозитарій ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» / Юридичний інститут / Кафедра політичних технологій. URL: <http://193.110.163.202/handle/2010/21654>
3. Електронний репозитарій Одеського національного університету ім. І.І. Мечнікова / Факультет міжнародних відносин, політології та соціології. URL: <http://dspace.onu.edu.ua:8080/handle/123456789/16>
4. Репозитарій Національного авіаційного університету / Факультет міжнародних відносин / Кафедра міжнародних відносин, інформації та регіональних студій. URL: <https://dspace.nau.edu.ua/handle/NAU/9125>
5. Міністерство закордонних справ України. URL : <https://mfa.gov.ua>
6. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. URL : <http://www.nbuv.gov.ua/>
7. Brookings Institution. URL : <https://www.brookings.edu/>
8. Carnegie Endowment for International Peace (CEIP). URL : <https://carnegieendowment.org/>
9. Chatham House (Royal Institute of International Affairs). URL : <https://www.chathamhouse.org/>
10. European Union (EU). URL : https://europa.eu/european-union/index_en
11. Institute for the Study of War (ISW). URL : <https://www.understandingwar.org/>
12. North Atlantic Treaty Organization (NATO). URL : <https://www.nato.int/>
13. RAND («Research and Development») Corporation. URL : <https://www.rand.org/>
14. Stockholm International Peace Research Institute (SIPRI). URL : <https://www.sipri.org/>
15. The Center for Strategic and International Studies (CSIS) URL : <https://www.csis.org/>
16. United Nations (UN). URL : <https://www.un.org/en/>